

שטרן (משמאל) עם ליאונרד ברנשטיין. על חוף אילת, 1949
גדולי הדור ידעו אודותי!

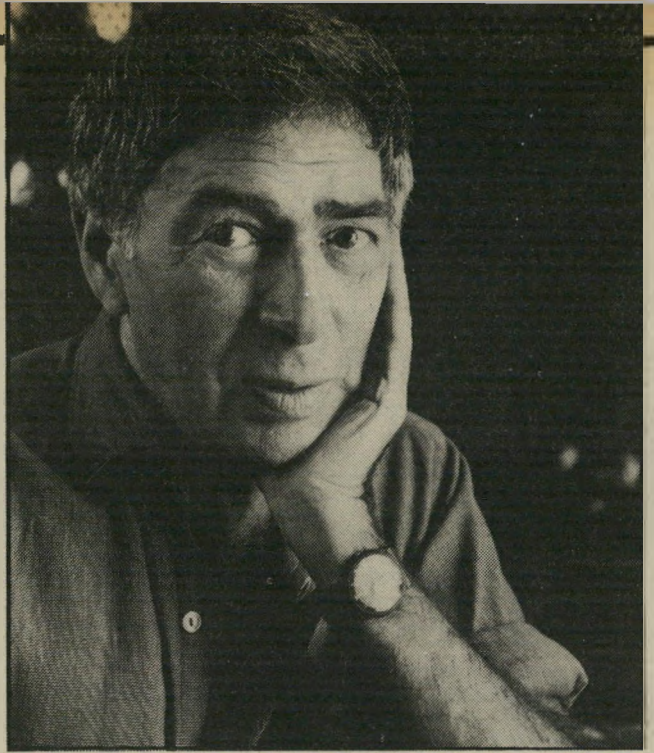

שטרן ו"מלאך השלום", תשורתו לאל-סאראת
"מטרת ציוריי - לרפא, לא לפצוע!"

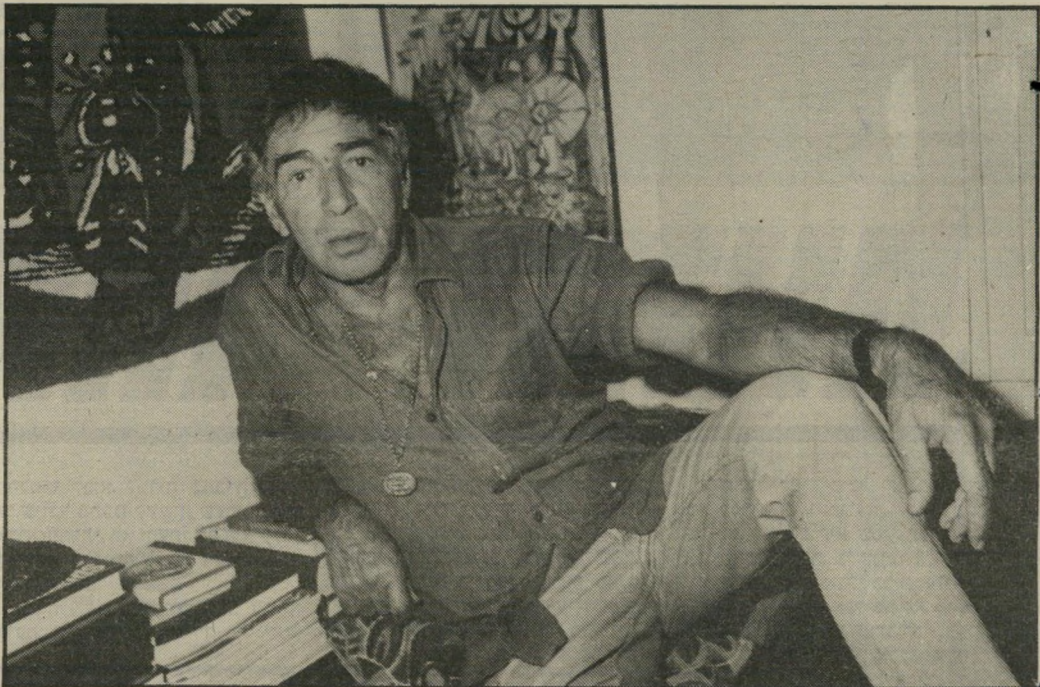
מסתבר, מאשר חברים אמיתיים. כשהחלו כול התגובות המפתיעות לפירסומים, היה לי קשה. נסעתי לי מסעית תערוכות ברחבי אירופה, מסע מוצלח מאוד. התערוכות, שכללו 40 תמונות של נוף ואנוש ירושלמיים, קצרו הצלחה בקרב המהל וביקורות מחמיאות. אותה תערוכה מבוקשת במילנו, לונדון ורומא. חזרתי הביתה עייף ושבע הצלחות.

אני חי בבית הזה שנים. בעבר גרו פה, כשכונה, גדולי הציירים. קראו לרחוב "נווה בצלאל", בגלל האוכי לוסיה שגרה פה. הצייר מרדכי ארדון גר פה רבים אחרים. למשל, יורם רוזוב והגרפיקאי, רפי אבגר. בינתיים, תראי מה בנו פה מסביב. הסתירו לי, בהדרגה, את הנוף הנהדר. הנה, הבנין הגבוה, שצמח פה לירי. כשנסעתי לחו"ל, רק התחילו לבנות אותו. חזרתי - והופ, היה כאן בנין המשקיף על הבית שלי, מלמעלה. מצאתי, בשווי מחו"ל, רעש של בניה, אבק של בניה. והנה, פה למטה, כוונים מיבנה נוסף.

היה לי קשה עם זה ועם הכל, וחליתי. רק עכשיו התחלתי להתיי אושש, אבל עוד לא אספתי את עצמי לחלוטין. כעת, את רואה את הפועלים הערבים העובדים פה? הם בנייבית אצלי, חברים. הם מתקנים לי שיכבה אוטמת בחלונות, כדי שלא אשמע את

צייר שטרן
הטלפון חדל לצלצל. חברים הפסיקו לבוא!

שטרן, בביתו בירושלים
ומה עם יוליוס קיסר? תומס מאן? אוסקר ויילד?

הרעש הנוראי הזה. אני מפקד ממה שהפירסום הזה עלול לעשות לי. אחרי הפירסום הא" חרוץ אמרו לי חברים: "מה עוללת? הרסת את כל מה שבנית בחיים" אבל שמישהו יסביר לי מדוע? וולט ויטמן, המשורר הגדול ביותר בתולדות אמ" ריקה, אהב, בעוונותיו הרבים, כחורים, אך הוא לא התפרסם בגלל זה. שירתו עומדת בפני עצמה. ומה עם יוליוס קיסר? תומס מאן? אוסקר ויילד? ז'אן קוקטו?

שאלת אם בגלל הפירסומים אני מוכר פחות תמונות. ברור שלא. מה פתאום? אבל לא זה מה שקובע, כאמת שלא. העיקר הוא חיים טובים. אני שואף להראות בציור עולם יפה יותר, צודק יותר. כל חיי האמנותי ביופיה של ישראל. לקראת זה ציירתי ובכך אני עדיין מאמין. לכן ציירתי את, "מלאך השלום" עבור הנשיא אל-סאראת המנוח. כעת עיצבתי כרטיסים לחגי המולד, שסטודנטים יפיצו בכל רחבי אירופה. זאת אמנותי ואמנותי. כיתבי נורא בוהרות, אני מבקש.

אני ארם עם לב מאור פתוח, לב חם ומבטא לעיתים באימפולסיביות. לפעמים זה מתנקם בי. אני מאמין באנשים. אני מסוגל לשוחח על כל נושא שבועולם ככנות ולא מביא תמיד בחשבון מה זה יגרום לי. כך קרה עם חשיפתי הקורמת לתיקשורת. נח" שפתי, וכיום אני מתחרט, חושב שזה היה מיותר. תשמרי עליי בכתבה.

הפחד מאיידס. כואב לי. כואב לי כשבאים לראיין אותי - ופונים המון! - מעט מאוד שואלים אותי על סוג האמנות שלי. על טיבה, על תערוכות, על יצירות אהובות. וזה הרי שמונים אחוזים של החיים שלי, לפחות 40 השנים האחרונות!

והנה, אני פותח בקרוב תערוכה, כי 2 בנובמבר, ועל מה אנחנו מדברים? אני סבור שהציור הוא הרפתקה מעניינת הרבה יותר!

לדעתי, לא צריכים להמשיך לרוש בחיי הפרטיים. מה שהיה - היה! אני מבין שלא ישכחו לי את הפירסומים הסנסציוניים. יכולים לכנות זאת מדיניות בת-היענה. אבל לי היה מאוד נוח אילו חיי הפרטיים היו מתנהלים בצניעה והרחק מהכלל. איני מסתתר. מעולם לא הסתרתי זאת, אך העדפתי שלא לדבר על כך בפומבי. מעולם לא הייתי בארון. עובדה שיצאתי:

או מה? מה זה נתן לי? הייתי גם בטיפול פסיכואנליטי במשך שלוש שנים. או מה? שוב, מה יצא לי מזה? יצא לי מזה. שאני יודע כיום לנתח את האסון שאירע לי. זהו, הגורל עיצב אותי כפי שאני.

מאז, תמיד מצפים לשמוע ממני מ"י יודע-מה. אני נוהג לומר, שיש שלושה גברים שעלים אני הולך למיטה: מר" קוס אורליוס, ברוך שפינוזה ומרטין בובר. בעצם, רוב חבריי הטובים ביותר הם גיבורי ספרים. הם יותר טובים,

התגובות היו קיצוניות. קיבלתי מיכתבי הערכה וחיכה מצד אחד. מי כתבו? מי לא? חבריי-כנסת, אנשים שיש להם בעיה דומה - איני רוצה מבקש שלא תשתמי בה לאורך הכתבה - כתבו גם אימהות של גברים שיש להם הבעיה. סתם אנשים הגיבו.

מצד שני, היו גם תגובות שליליות - טלפונים חריפים עם קללות, מיכתבים מפתיעים ומשמיעים. אחרי טלפון אחד רווי קללות אתה שוכח מהר מאוד את התגובות החיוביות. אם היו לי 100 מיכתבי עידוד ואחר-כך טלפון אחד של קללות - זה כאילו לא עשיתי כלום בכתבה.

לא הייתי בארון

ב עצם, בשביל מה עשיתי את זה?

אני יכול להגיד בדיוק אם אני מתחרט על שנחשפתי עד כדי כך. כבר עשיתי שטויות גדולות יותר. אבל כן, זאת היתה שטות! שטות שאני משלם עליה עד עצם היום הזה. זה גרם לי סבל עמוק ומיותר. האמת היא, שאני פטליסט מושלם. כמעט שלא מתערב בחיים של עצמי. אם הראיון הזה בדיעות בא, כנראה שכך היה צריך לקרות. אבל זה קשה. ועכשיו, בנוסף לכל, התפשט גם